

KARLSSON PÅ TAKET

KJÆRE PUBLIKUM!

Som ny teatersjef på Oslo Nye er det første og kanskje siste gang jeg kan ønske dere velkommen til barneteater på Centralteatret. Vi åpner nemlig et nytt, flott teaterhus i den gamle trikkehallen på Torshov i løpet av høsten 2002, og vi gleder oss voldsomt til å gjøre det nye teatret til et senter for teaterkunst for Oslos barn. Noen av dere har kanskje besøkt dukketeatret vårt i Frognerparken. Til høsten vil alle som jobber der flytte over til Torshov. Dette betyr at dukketeatret blir grunnstammen i virksomheten, men at vi også får tekniske og fysiske muligheter til å leke mer med form og uttrykksmåter i grenselandet dukketeater - tradisjonelt teater. Fleksibiliteten og spekteret av uttryksmuligheter blir større og vi ønsker å skape annerledes og nyskapende barne- og familieforestillinger. Fremdeles vil vi være det eneste teatret i Oslo som kontinuerlig har et tilbud til de yngste publikummerne. Det er en tradisjon vi er stolte av, og en forpliktelse vi bærer med stor glede.

Karlsson er en forunderlig mann som jeg er veldig glad i. Jeg er litt usikker på om det virkelig finnes flyvende, rare, små menn rundt omkring på takene våre, men at de finnes inne i hodene våre er jeg helt sikker på. Jeg er også sikker på at det finnes mange mennesker som er litt Karlsson innimellom. Jeg kjenner mange, og jeg kan ofte være litt Karlsson selv, særlig hvis jeg ikke har det helt bra. Astrid Lindgren har gitt oss mange ualminnelige, men likevel lett gjenkjennelige figurer, som det er lett å bli glad i. Karlsson er kanskje ikke den mest sympatiske, men hans appell er verdensospennende og tidløs. Det spørs om det ikke er noe i hans beskrivelse av seg selv som *VERDENS BESTE KARLSSON!*

Jeg ønsker dere en gøy, moro og lajban forestilling!

Svein Sturla Hungnes,

teatersjef

Program kr. 20,-

KARLSSON PÅ TAKET

av Astrid Lindgren

Dramatisert av Staffan Götestam

Karlsson **SIW ANITA ANDERSEN/ TROND FAUSA AURVÅG** •
Lillebror **BERNHARD ARNØ** • Rashid/ Krister/ Rulle **NICOLAI
CLEVE BROCH** • Bitten **HELLE HAUGEN/ TRINE SVENSEN** •
Mamma/ Sulle **INGRID VOLLAN** • Pappa **GARD ØYEN** •
Frøken Buck/ Fille **CHRISTIAN GREGER**

Regi **HANNE G. TØMTA** • Scenografi/ kostymer **YNGVAR JULIN** • Lys **HARALD HAUGEN** •
Musikalsk ansvarlig **TROND LINDHEIM** • Maskør **TRINE METTE SWENSON** • Kampinstruktør
JEPPE BECK LAURSEN • Sufflør **DIDI STIG** • Inspisient **ROGER FOSSUM**
Musikk av bl.a. **GEORG RIEDEL, MAGNE AMDAHL, TORBJØRN EGNER, TROND LINDHEIM.**

PREMIERE CENTRALTEATRET 25. JANUAR 2002

Foto **MARIT-ANNA EVANGER**

Teatersjef og ansvarlig utgiver: Svein Sturla Hungnes. Redaksjon: Erik Årsland og Hanne Lise Rørstad.
Forsideillustrasjon: Ilon Wikland. Forlag: Nordiska Strakosch Teaterforlaget. Trykk: Oslo Aksidenstrykkeri as.

ASTRID LINDGREN

f. 14. nov. 1907-

Astrid Lindgren ble født i Sverige i 1907 på en gård ved Vimmerby i Småland. Her hadde hun en lykkelig barndom - svært lik barndomsbeskrivelsene vi finner i *Bakkebygrenda*. Bonde- og småbymiljøet som hun kjenner og skildrer så godt går igjen i forfatterskapet hennes (bl.a. i bøkene om barna i *Bakkebygrenda* og *Bråkmakergata*, *Emil fra Lønneberget*, *Rasmus på loffen*, *Pippi Langstrømpe*, *Mesterdetektiven Blomkvist* og *Marikken*). På skolen fikk hun høre at hun sikkert kom til å bli forfatter og spøkefullt ble hun kalt «Vimmerbys Selma Lagerlöf». Dette skremte henne fra å skrive og hun lovet seg selv at hun aldri skulle bli forfatter.

Da hun flyttet til Stockholm utdannet hun seg til sekretær, giftet seg og stiftet familie. I 41, da datteren Karin var syk, ba hun moren fortelle om Pippi Langstrømpe. Navnet hadde hun funnet på der og da, og Astrid Lindgren begynte å dikte. I flere år fortalte hun Karin og vennene historier om Pippi, en figur barna elsket helt fra starten av.

Dette ble opptakten til hennes løftebrudd. For i 44 festet hun Pippi-historiene til papiret og sendte manuset inn til et forlag sammen med et brev hvor det sto «i håp om at dere ikke alarmerer barnevernet». Manuset ble refusert, men nå hadde hun oppdaget hvor gøy det var å skrive. Hun sendte inn *Britt-Mari lättar sitt hjärta* til en jente-bokkonkurranse hos Rabén og Sjögrens forlag og vant andrepremie.

Året etter vant hun førsteprisen med *Pippi Langstrømpe* i forlagets barnebokkonkurranse. Pippi ble en suksess, selv om enkelte var sjokkert over oppførselen hennes og fryktet dårlig påvirkning. «Intet normalt barn spiser opp en hel bløtkake i et kaffeselskap» skrev en indignert leser. I 46 vant Lindgren en delt første plass med *Mesterdetektiven Blomkvist* i forlagets konkurranse om detektivbøker for ungdom. Og samme år ble hun ansatt hos Rabén og Sjögren for å lede barnebokavdelingen. Siden dengang har suksessen bare fortsatt.

Inspirert av Stockholmsmiljøet kom sagaene og de «urealistiske» bøkene: *Karlsson på taket*, *Per Pusling*, *Brødrene Løvehjerte*, *Ronja Røverdatter*, *Mio min Mio* m. fl., og inspirert av 30 somre i den svenske skjærgården skrev hun *Vi på Saltkråkan*. I årenes løp har Astrid Lindgren mottatt en rekke utmerkelse. Bøkene hennes er dramatisert, filmatisert og oversatt til over 90 språk (!).

På spørsmål om hun får inspirasjon fra sine egne barn eller barnebarn når hun skriver har hun svart:

«Det fins ikke noe annet barn som kan inspirere meg enn det barn som jeg selv var engang. Det er slett ikke nødvendig å ha egne barn for å skrive barnebøker. Man må bare selv ha vært barn en gang - og så huske omtrent hvordan det var.»

VERDENS BESTE PÅFUNN

En vakker og gjennomklok og passe tykk mann i sin beste alder. Et motorisert spøkelse, vilt men vakkert. Verdens beste kunstflyver, verdens beste dampmaskinpasser, verdens beste turrirer og verdens beste påfinner. Eller som han oppsummerer på plakaten utenfor huset sitt: Karlsson på taket. Verdens beste Karlsson!

Verdens beste selvtilit har han i hvert fall. Den evig selvforneide og selvopptatte selvnyteren strutter av selvkjærlighet. «Hoi, jeg har lyst til å rope hurra når jeg ser meg!» Han flyr rundt som en treffende karikatur av Eros, den lunefulle kjærlighetsguden. Ikke bare er han dypt forelsket i seg selv, han skaper også de underligste kjærestepar rundt seg. Frøken Buck og onkel Julius, for eksempel.

Karlsson lever et liv like uavhengig av normer og plikter som av klokken og tyngdekraften. Han lever i en barnlig uskyldstilstand før syndefallet, hinsides godt og ondt. Karlsson tar ut våre mest selvcentrerte, nytelsessyke fantasier, men han gjør det på en så befriende utilsørt måte, så uendelig fri for dårlig samvittighet, at vi bare må elske ham. Og misunne ham i det skjulte. Den som bare av og til kunne være en Karlsson!

Statsminister Ingvar Carlsson fikk erfare det da han besøkte Moskva og fikk klar beskjed om at han var «fel Karlsson». At Karlsson på taket fikk slik høy om ikke rød stjerne i Sovjetunionen, skyldes kanskje at han tilbyr uregjerlig motstand i et gjennomregulert samfunn.

Oppi alt kaos Karlsson steller til, virker han som en befrier – på Lillebror og på leseren. Lillebror lærer å turrirere og filurere i det små. Han lærer å stå imot omgivelsenes trykk. «Men sånn sier man ikke når man er en gentleman,» sa pappa. «Og du vil vel gjerne være en gentleman, Lillebror?» «Jeg vil heller være en sånn som deg, jeg, pappa,» sa Lillebror.

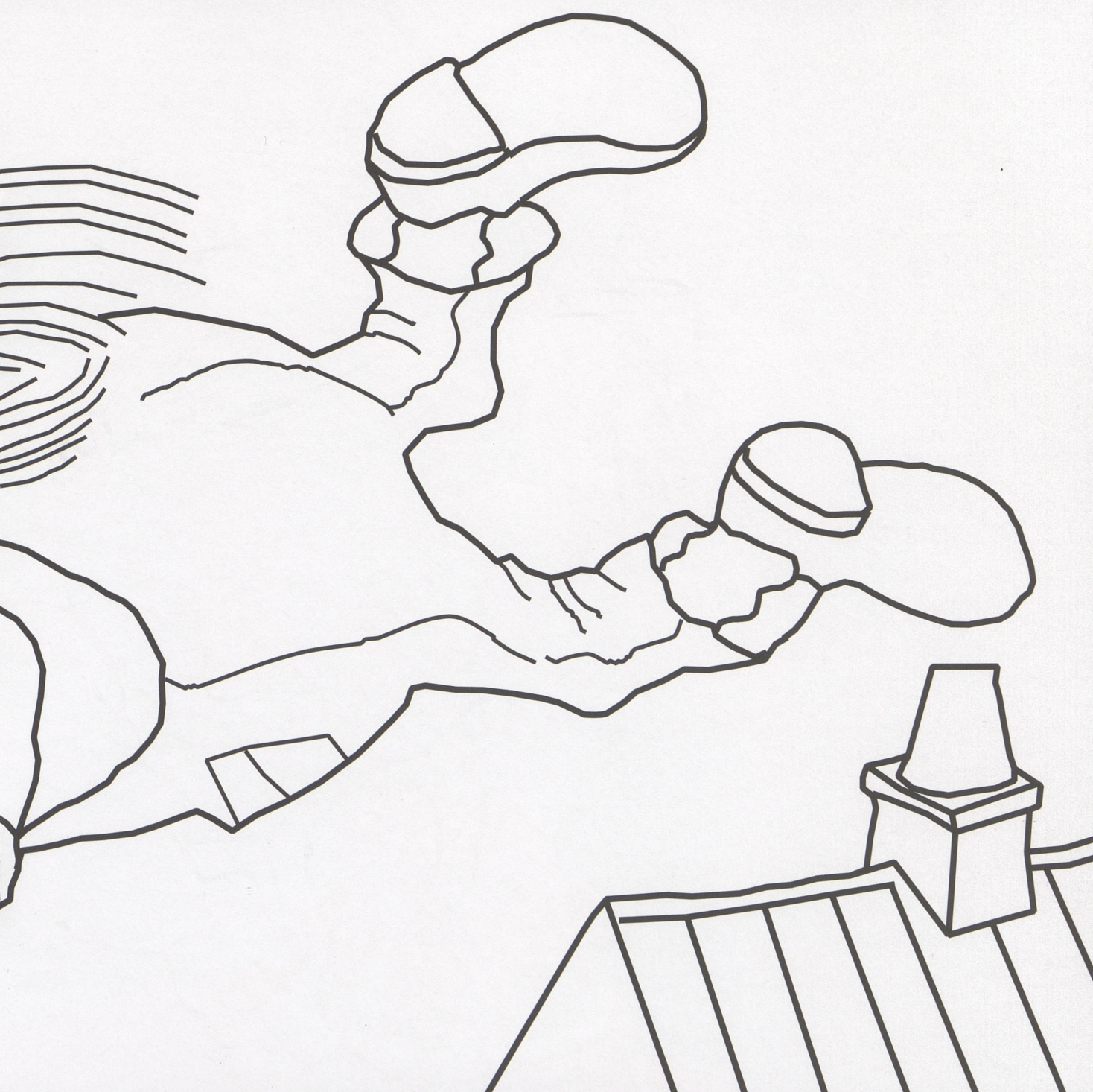
Karlsson på taket er en luring. Han lurer oss til å tro at han finnes. Han lurer oss til å se det uvanlige i det hverdagslige. Han lurer oss til å tenke over hva som er viktig i livet. Dermed er han en *filosofisk* luring. For hva er filosofi? Tja, ett godt forslag er at det er tunge svar på lette spørsmål, egentlig en hverdagslig sak. Hva er virkelig? Hva kan vi vite? Hvordan bør vi leve? Nettopp slike spørsmål Karlsson stiller i kraft av hele sin høytflyvende, jordnære, turrirerende person.

Selv holder verdens beste påfinner muligheten åpen for at han bare er et påfunn. Men han beroliger oss med at *om* han hadde vært et påfunn, så hadde han vært verdens beste påfunn.

JØRGEN GAARE

Jørgen Gaare har sammen med Øystein Sjaastad skrevet boken *Pippi og Sokrates. Filosofiske vandringar i Astrid Lindgrens verden.*

Verdens beste KARLSSONSPØRREKONKURRANSE!

Sett 1 kryss på hvert spørsmål. Riktig svar gir 1 poeng. De riktige svarene finner du nederst på siden. Ikke kikk!

1. Hvem har skrevet bøkene om Karlsson på taket?

- A. Dolph Lundgren
- B. Astrid Lindgren
- C. Charles Lindbergh

2. Hva er Karlsson?

- A. Et troll
- B. En hattifnatt
- C. En person

3. Karlsson på takets forfatter har også skrevet bøkene om

- A. Harry Potter
- B. Emil fra Lønneberget
- C. Ringenes herre

4. Hvem er Karlssons beste venn?

- A. Tussi
- B. Mamsen
- C. Lillebror

5. Hva sier Karlsson selv at han er?

- A. «Verdens beste»
- B. «De aller værste»
- C. «Dum og deilig»

6. Hvor kommer Karlsson på takets forfatter fra?

- A. Svelvik
- B. Småland
- C. Eventyrland

7. Hva heter Lillebrors søster?

- A. Bitten
- B. Titten
- C. Pippi

8. Hva er det som eksploderer i Lillebrors rom?

- A. En dampveival
- B. Et dampbad
- C. En dampmaskin

9. Hva har Karlsson på ryggen?

- A. En lamell
- B. En propell
- C. En skalpell

10. Hvor bor Karlsson?

- A. Innerst i en gate
- B. Oppe på taket
- C. På en stor åpen flate

11. Når kom den første boken om Karlsson ut på norsk?

- A. i 1596
- B. i 2001
- C. i 1956

12. Hvor har Karlsson startknappen til propellen sin?

- A. I bukselomma
- B. I skapet på Lillebrors rom
- C. På magen

Riktige svar: 1B, 2C, 3B, 4C, 5A, 6B, 7A, 8C, 9B, 10B, 11C, 12C.
12 POENG: Gratulerer! Du er kåret til verdens beste karlssoneksperter. TA-TA-TA-TA-TA-TA! (Er du voksen er du verdens værste juksemarketer!). 8-11 POENG: Kjempbra eller kjempjeks (det vet du best selv). 4-7 POENG: du er skikkelig smart. 1-3 POENG: kjempebra hvis du er liten! Er du stor så prøv en gang til...

TEGN EN KARLSSONTEGNING!

Send den til oss, så henger vi den opp på teatret!

Adresse: Karlsson på taket, Oslo Nye Teater, Rosenkrantzgt. 10, 0159 Oslo.
Vi gleder oss!

KARLSSON

Den første boken om Karlsson (*Lillebror og Karlson på taket*) ble utgitt i Sverige i 47 og kom på norsk i 56. Senere kom *Karlson på taket flyr igjen* (i Sverige i 62) og *Karlson på taket smyger igjen* (i Sverige i 68). Populariteten til denne lille, tykke, oppfinnsomme, flyvende mannen er enorm. Vår teateroppsetning er den 27. bare i Skandinavia og det sier mye om Karlssons publikumsappell. Astrid Lindgrens bøker om Karlsson er dramatisert og spilt på teatre verden over og de er filmatisert (*Världens bästa Karlsson*, 74). For tiden produseres det også en animert Karlssonfilm basert på Ilon Wiklands originale Karlsson-illustrasjoner. Filmen er en norsk/ svensk produksjon med premiere i september i år. Oslo Nye har tidligere satt opp *Karlsson på taket* både på Dukketeatret (68) og på Hovedscenen (87).

EN KOMPLETT GUIDE TIL ASTRID LINDGREN'S FORFATTERSKAP

På denne siden kan du finne informasjon om alle bøkene Astrid Lindgren har skrevet (det er ennå flere enn du tror!) og informasjon om filmer og musikk knyttet til hennes forfatterskap. Se <http://www.astridlindgren.se>

ASTRID LINDGREN'S VÄRLD

I Vimmerby i hjertet av Småland ligger opplevelsesparken *Astrid Lindgrens Värld*. Her kan man i sommerhalvåret oppleve alle de kjente og kjære figurene og miljøene man møter i Astrid Lindgrens forfatterskap. Den kommende sommeren er viet Karlsson på taket med konkurranser og premier!

Se parkens hjemmesider på <http://www.alv.se/>

Har du spørsmål kan du kontakte parken på e-post: info@alv.se

SIW ANITA ANDERSEN, Karlsson

er velkjent for TV-seere som Målfrid i TV2s *Mot i brystet*, fra TVNorges *Sushi* og førjultidens kultsuksess *Nissene på låven*. Hun har medvirket i en rekke komedier, cabareter og revyer med bl.a. Lattergalen, Lompelandslaget (bl.a. *Legger Lista Litt Lavere* og *The End* på Scene West) og flere Chat Noirrevyer (sist i *Damenes aften med gutta på slep*). Andersen har også spilt i bl.a. Agatha Christies *Musefellen*, *Et fandens fruentimmer* og *Putti Plutti Pott* og har dubbet diverse tegnefilmer. Det er annen gang Andersen gjester Oslo Nye.

TROND FAUSA AURVÅG, Karlsson

Roller som Mozart i vår Heddaprisvinner *Amadeus* var hans «offisielle» debut etter at han i fjor ble uteksaminert fra Statens Teaterhøgskole. Deretter fulgte rollen som Han i Erlend Loes *Tatt av kvinnen* som han fortsatt spiller. I 97/ 98 turnerte Aurvåg med Riksteatrets *Robin Hood* og medvirket i *Massemorderen og vennene hennes* på Torshovteatret. Han har spilt i filmsuksessen *Budbringeren, 1732 Høtten* og kortfilmen *Døren som ikke smakk* (deltaker i hovedkonkurransen ved Cannesfestivalen). Er også velkjent fra div. DnB-reklamefilmer.

BERNHARD ARNØ, Lillebror

har vært engasjert ved Riksteatret (*Robin Hood, Pappaer*), Hålogaland Teater (som Mikael i *Peter Pan*) og Det Norske Teatret (*Kranes konditori, Splint*). Han har også medvirket i filmer (bl.a. *Kristin Lavransdatter*) og TV-produksjoner som snart premiereklare *Endelig Fredag* på TV2. Er også fast skuespiller i Kruttårnteatrets sommerforestillinger i Stavern og medlem av frigruppen Avslørte Bondepiker. Har tidligere gjestet Oslo Nye i flere produksjoner, sist i *The Rocky Horror Show*.

NICOLAI CLEVE BROCH, Rashid/ Krister/ Rulle

Han har arbeidet ved Oslo Nye siden han gikk ut fra Statens Teaterhøgskole i 99. Her har han spilt Hjalmar i *Hjalmar og Flode, Sønnen* i *Sa mor* av Hal Sirowitz, Robert i Per-Olav Sørensens *Tater!*, Brad i *The Rocky Horror Show*, i *Vest for Eden* av Jesper Halle, *Happy-Happy* av Marian Saastad Ottesen og sist i vår Heddaprisvinner *Amadeus* av Peter Shaffer. Broch har medvirket i novellefilmen *Fort forever* og i TV-serier som *Fox Grønland* og årets *Lekestue* på NRK hvor han spiller hovedrollen.

HELLE HAUGEN, Bitten

har vært ansatt ved Oslo Nye siden 89 og har bl.a. spilt i musikalene *Jenta mi* og *Pal Joey*, i *Nattherberget*, *En umulig gutt*, *Juleoratoriet*, *Beatles*, Mike Leighs *Nachspiel*, Hedvig i Nola Raes *Vildanden*-versjon, *Du ser så godt ut!*, *Sexy, Vidd, 40* og Marianne i storsuksessen *Tatt av kvinnen*. Hun har medvirket i TV-produksjoner (bl.a. NRKs *Jul i Blåfjell*), i spillefilmer (bl.a. *Maja Steinansikt*) og har spilt tittelrollene i Riksteatrets *Rita* og *Nesegrevet*. Har også vært med i frigruppen Fallskjermers ungdomsteater både på spille- og produksjonssiden.

TRINE SVENSEN, Bitten

ble ansatt ved Oslo Nye i 90 etter utdanning ved Statens Teaterhøgskole. Hun har bl.a. spilt Hermia i *En midsommernattsdrøm*, Agnes i *Kvinneskolen*, monologen *Shirley*, Lisa i *Tater!* og Constanze Mozart i Heddaprisvinneren *Amadeus*. Hun har gjestet Trøndelag Teater (*Mimi* i *Rent*), Agder Teater (*Maja Rubek* i *Når de døde våkner*) og Teater Ibsen (*Synd og skam*). Svensen har turnert med Runar Borges *Abba Show* og Dollies *Henriette VIII...*, har spilt i filmer og TV-prod. (bl.a. NRKs *Hamsunserie*) og har hatt div. konsertop-pdrag (bl.a. m/ Egil Kapstad).

INGRID VOLLAN, Mamma/ Sulle

arbeidet ved Trøndelag Teater og Teatret Vårt før hun ble ansatt ved Oslo Nye i 84. Her har hun bl.a. spilt tittelrollen i *Peter Pan*, Ophelia i *Hamlet*, i *Fedre og sønner*, *Brødrene Karamasov*, *Macbeth*, *Idioten*, *Dagenes lys*, *Popcorn*, *Nærmere*, *Nachspiel* og *Vest for Eden*. Hun har også medvirket i diverse TV-produksjoner (bl.a. NRKs *Fortuna*). Har nylig spilt Hulda Garborg i Tynset og turnert med sin selvlagde forestilling *JE & YOU* i regi av Turnéorganisasjon for Hedmark. Samarbeider p.t. med Torunn Lian om et nytt teaterstykke.

GARD ØYEN, Pappa

I løpet av 30 år ved Oslo Nye har han spilt i en rekke produksjoner som bl.a. *As You Like It*, *Boy Friend*, *Reisen til julestjernen*, *A Little Night Music*, *Stopp pressen*, *Peter Pan*, *Hvem er min kone?*, *Herrer*, *Anything Goes*, *Pal Joey*, *Hamlet*, *Brødrene Karamasov*, *Macbeth*, *Nattherberget*, *Idioten*, *Sexy*, *Beatles*, *Vildanden*, *40*, *Heddaprisvinneren Amadeus* og monologen *Min sønn Jesus*. «Gjennombruddet» kom før teaterskolen i filmklassikeren *Hurra for Andersen* og krigsfilmen *Det største spillet*. Øyen har også medvirket i flere TV-produksjoner.

CHRISTIAN GREGER (TIM), Frøken Buck/ Fille

er skuespillerutdannet i England, hvor han har arbeidet på diverse scener. Han har også vært engasjert ved Teatret Vårt, Riksteatret og Haugesund Teater og er fast skuespiller i Kruttårnteatret i Stavern. Han har også medvirket i flere kortfilmer og TV-produksjoner. Tidligere har han gjestet Oslo Nye i *Robin Hood*.

HANNE G. TØMTA, regi

har diplomstudiet fra instruktørlinjen ved St. Petersburg Statlige Teater Akademi (92-98). I St. Petersburg har Tømta satt opp *Emigranter* (98) ved Lijtejni-teatret og *Menneskestemmen* ved Teater Komedianti (96). I Norge har hun bl.a. regissert *Kvinner på randen* (01), *Jenter som kommer* (2000/ 01), *Heksene* og *Brudeferden* (Hålogaland Teater, 2000) og *2 søstre* (Sogn og Fjordane Teater, 2000). Kommende høst er hun engasjert ved Rogaland Teater og sesongen 02/ 03 er hun tilbake på Oslo Nye for å arbeide med prosjekter på Centralteatret.

YNGVAR JULIN, scenografi/ kostymer

driver arkitektkontoret Julin as, som arbeider med byggprosjektering, utstillingsdesign og scenografi. Siden 90 har Yngvar Julin arbeidet med scenografi, kostymer og lys på over 20 teater-, dans-, film-, konsert- og performanceproduksjoner. Disse inkluderer bl.a. snart premiereklare *Kattejomfruen* (Trøndelag Teater), *Siste båt* (Sogn og Fjordane Teater 00/ 01), *Østerrike* (Nationaltheatret, 98), *Knivar i høner* (Det Norske Teater, 97), den kommende spillefilmen *Musikk for bryllup og begravelser*, danseforestillinger med Mestre/ Edvardsen (Brussel), Runa Rebne og Værket dansekompani, samt en rekke produksjoner som fast scenograf for frigruppen Det Motsatte Prosjekt, ledet av Jon Tombre. Dette er første gang Julin gjester Oslo Nye.

Depotbiblioteket

02sd 02 546

«Nå føler jeg meg forresten kolossalt opplagt til litt moro,» sa han. «Kan vi ikke kaste noen av stolene ut gjennom vinduet eller noe sånt?» sa han.

Lillebror trodde ikke det ville være så bra, og han var sikker på at mamma og pappa heller ikke kom til å like det. «Nei, er de gammeldagse, så er de gammeldagse,» sa Karlson. «Det er ingen ting å gjøre med det.»

Fra *Lillebror og Karlson på taket*. N.W. DAMM & SØN AS.

OSLO NYE CENTRALTEATRET

Billetter: 22 34 86 80, 815 33 133, salg@oslonye.no eller på Posten. Hjemmeside: www.oslonye.no